

Hicret Hadisesi ve Alınması Gereken Mesajlar

İnsanlığın varlığıyla beraber vuku bulmuş birçok önemli hadiseden biride hicrettir. Dünde meydana gelmiş bugünde meydana gelecektir. Hicretin İslam Tarihi açısından değeri çok büyüktür. Hz. Ömer devrinde Müslümanlar için bir takvim belirleme ihtiyacının sonucu olarak takvim oluşturulması ve bu takvimin başlangıç noktası olarak, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Mekke'den Medine'ye hicretinin esas alınması, hicrete verilen değeri en iyi şekilde izah eder. Ayrıca Muharrem ayına önem katan özelliklerinden biri Hicri takvime göre ilk ay olarak kabul edilmesidir.

Hicret sözlükte terk etmek, ayrılmak, ilgisini kesmek, anlamına gelir. Terim olarak Dini sebeplerle bir yerden diğer bir yere göç etme ve özellikle Hz. Peygamberin Mekke'den Medine'ye göç etmesi olayı anlamına gelmektedir.

Alemlere rahmet olarak gönderilen Sevgili Peygamberimiz, diğer bütün Peygamberler gibi Rabbinden almış olduğu emir ve yasakları insanlara ulaştırmış, onların dünya ve ahirette huzurlu ve mutlu bir yaşam sürmeleri için en büyük fedakarlığı göstermiştir. Hz. Peygamber ve kendisine inanan müminler kendilerinden önceki Peygamberlerin ve onların kavimlerinin başlarına gelen akıbetle karşılaşmışlar, hicret etmeye mecbur bırakılmışlardır. Peygamber Efendimizin bu kadar çabasına rağmen müşrikler, insanlık dışı birçok baskılar gerçekleştirmişlerdir. Bu baskıların neticesinde ise Medine'ye Hicret kararı alınmıştır.

Hicret sadece peygamberimizin hayatında vuku bulan bir olay değildir. Kuran-ı Kerim önceki peygamberlerin ve onlara inananların da hicret etmeye zorlandıklarını bildirir. Kuran-ı Kerimde Hz. İbrahim “Doğrusu ben Rabbimin emrettiği yere hicret ediyorum” buyrulmak suretiyle hicret ettiği bizlere bildirilmiştir. Ayrıca, Hz. Lut, Hz. Şuayb, Hz. Musa ve daha birçok peygamberin hicret ettiği bizlere gelen haberler arasındadır. Ayetler bize göstermektedir ki, Hicret olayı sadece belli bir döneme ait bir olay değildir. Önemli olan ise neden, nereye ve hangi niyetle hicret edildiğidir.

Sevgili Peygamberimiz bir hadisinde Hicret yapılırken akılda tutulması gereken en önemli hususun niyet olduğuna şu şekilde işaret etmektedir.

«إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا، أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهَجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ»

“Yapılan işler niyetlere göre değerlendirilir. Herkes yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır. Kimin niyeti Allah’a ve Resulüne varmak, onlara hicret etmekse, eline geçecek sevap da Allah’a ve Resulüne hicret sevabıdır. Kim de elde edeceği bir dünyalığa veya evleneceği bir kadına kavuşmak için yola çıkmışsa, onun hicreti de hicret ettiği şeye göre değerlendirilir.”(Buhârî, Bed’ul-vahy 1)

Yapacağımız bütün işlerimizde niyetimizin halis olması gerekir. Çünkü güzelliklerin temelinde, dünya ve ahiret mutluluğunun özünde Allah rızası yatmaktadır. Yaptığımız işlerin birçoğunda sonucu niyet belirlemektedir. Bu sebeple Hicretin temel amacı da Allah’ın rızası olmalıdır. Bu önemli husus Kuran-ı Kerimde ise şöyle ifade edilmektedir.

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا.

“Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de. Kim Allah’a ve Peygamberine hicret etmek amacıyla evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse, şüphesiz onun mükafatı Allah’a düşer. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.” (Nisa Suresi,100)

Kur'an-ı Kerim'de Yüce Rabbimiz, karşılaştığı sıkıntıları gidermek için Allah rızası doğrultusunda hicret edenler övülmüştür.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

“İman edenler, hicret edenler, Allah yolunda cihad edenler; şüphesiz bunlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Bakara Suresi, 217)

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقَاتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

“...Hicret edenler, yurtlarından çıkarılanlar, yolumda eziyet görenler, savaşanlar ve öldürülenlerin de Andolsun, günahlarını elbette örteceğim. Allah katından bir mükafat olmak üzere, onları içinden ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Mükafatın en güzeli Allah katındadır.” (Ali İmran Suresi, 195)

Müşriklerin zulümleri yüzünden Mekke'de Müslümanlar barınamaz hâle gelmişlerdi. Bu sebeple 2.Akabe Biatında Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Müslümanların Medine'ye hicretleri de kararlaştırılmıştı. Resulullah (s.a.v.) "Sizin hicret edeceğiniz yerin iki kara taşlık arasında hurmalık bir yer olduğu bana gösterildi..."diyerek Müslümanların Medine'ye hicretlerine izin verdi. 2. Akabe Biatı, Peygamberliğin 12. yılının son ayı olan Zilhicce' de yapılmıştı. 13.yılın ilk ayı Muharrem'de (Temmuz 622) Medine'ye hicret başladı. Mekke'den Medine'ye ilk hicret eden, Beni Mahzûm'dan Abdüled oğlu Ebû Seleme, son hicret eden ise Resulullah (s.a.v.)'in amcası Abbas'tır.

Kısa zamanda, Mekkeli Müslümanların hemen hepsi Medine'ye göç etti. Yalnızca Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ali'yi Resulullah (s.a.v.) Mekke'de alıkoymuştu. Ebû Bekir hicret için izin istediğinde, Resulullah (s.a.v.): "Acele etme, Allah sana hayırlı bir arkadaş verecek..." diyerek hicretini geciktirmişti. Dâru'n-Nedve'de Hz. Peygamberimizin öldürülmesi kararı alınmış ve bu uygulanmaya konulmuştu.

Müşriklerin bu korkunç plânını Cebrail (a.s.) Peygamber Efendimize haber verdi. "Bu gece, her zaman yatmakta olduğun yatağında yatmayacaksın, evini terk edeceksin..." dedi. Böylece Resulullah (s.a.v.)'e de hicret için izin verildi. Resul-i Ekrem (s.a.v.) Hz. Ali'yi çağırdı. “Ben Medine'ye gidiyorum. Sen bu gece benim yatağımda yat, hırkamı üstüne ört. Müşrikler beni yatıyor sansınlar, onlara bir şey sezdirme. Sabahleyin şu emanetleri sâhiplerine ver. Hz. Ali, Resulullah (s.a.v.)'in yatağına yattı. Hz. Peygamber (s.a.v.) eline bir avuç kum alıp, evini çeviren müşriklerin üzerine saçtı. Saçılan kum taneleri canilerden her birine isabet etmiş, hepsi de derin bir uykuya dalmışlardı. Resulullah (s.a.v.) Yasin Suresi'nin başından: "Biz onların önlerine ve arkalarına birer Set çektik, böylece gözlerini perdeledik. Onlar artık elbette görmezler" anlamındaki 9. ayetine kadar olan kısmı okuyarak, aralarından geçip gitti. Hz. Peygamber öğle sıcağında Hz. Ebubekir'in evine gitti. Gece olunca, Sevgili Peygamberimiz ve Hz. Ebubekir evin arka penceresinden çıktılar. Ayakkabılarını çıkarıp, ayaklarının uçlarına basarak ıssız yollardan Mekke'nin güneyine doğru ilerlediler. 1,5 saat mesafede Sevr Dağı'nın tepesindeki mağaraya vardılar. Kureyş'in araması bitinceye kadar, (perşembeyi cumaya bağlayan geceden pazar gününe kadar) üç gün bu mağarada gizlendiler.

Peygamber Efendimizi aramaya başlayan Müşrikler bu mağaranın önüne kadar gelmişlerdi. Ancak mağaranın girişine bir örümcek ağ, bir kuş yuva yapmıştı. Bu durumu gören müşrikler mağarada hiç kimsenin olmayacağı kanaatine vardılar ve oradan ayrıldılar. Bu hadise bize göstermektedir ki, Yüce Allah'ın rızası doğrultusunda yapılacak her türlü işte Allah'ın yardımı mutlaka inananlarla beraberdir. Peygamber Efendimizin Hz. Ebubekir'e söylemiş olduğu sözü yeniden hatırlamakta fayda görüyoruz. Hepimizce malum olan bu sözde Efendimiz şöyle buyurmaktadır. “Korkma ya Ebubekir! Allah'ın yardımı bizimledir. İki yoldaş ki, üçüncüsü Allah'tır, hiç endişe edilir mi?"

Sizler tarafından bilinen bir başka hadise ise şöyledir. Süraka denen bir iz sürücü, Kureyş'in ilân ettiği mükâfatı ele geçirmek hevesiyle, kendi bölgelerinden geçmiş olan hicret kafilesini takibe koyuldu. Atını dört nala sürerek Resulullah (s.a.v.) ve arkadaşlarına yaklaştığı sırada, atı sürçüp kapaklandı. Kendisi de yere yuvarlandı. Yeniden atına binip koşturdu. Tam yaklaştığı sırada, atının ön ayakları kuma saplandığı için, yine düştü. Atını zorlukla kurtardı. Sürâka'nın morali iyice bozulmuştu. Resulullah (s.a.v.)'den özür diledi. Yazılı bir amanname alarak geri döndü; diğer takipçileri de "ben aradım, boşuna yorulmayın, bu tarafta yok..." diyerek geri çevirdi.

Resulullah'ın yola çıktığı Medine'de duyulmuştu. Bu yüzden Medineliler, Resulullah (s.a.v.)'i karşılamak üzere her sabah şehir dışına çıkıp bekliyorlardı. 12 Rebiyülevvel /23 Eylül 622 Pazartesi günü yine öğleye kadar beklemişler, sıcak bastırınca ümitlerini kesip dönmüşlerdi. Bu esnada bir iş için evinin yüksek kulesinden etrafı seyreden bir Yahudi, beyazlar giyinmiş bir kafilenin uzaktan gelmekte olduğunu gördü ve yüksek sesle: İşte günlerdir yolunu beklediğiniz devletli geliyor, diye haykırdı.

Yaşadığımız bu dünyada başımıza birçok sıkıntılar gelebilmektedir. Nitekim bir ayette mealen şöyle buyrulmaktadır. “Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele. Onlar; başlarına bir musibet gelince, “Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah’a aitiz ve şüphesiz O’na döneceğiz” derler.” (Bakara Suresi, 155-157)

Başımıza gelen sıkıntılara sabır göstermek bize düşen en güzel iş olacaktır. Yalnız sıkıntılar bulunduğumuz yerde yaşamamızı kısıtlıyorsa dünya ve ahiret için çalışamaz hale gelmiş isek o zamanda bulunduğumuz yerden başka bir yere gitmekte fayda vardır. Yüce Rabbimizde bizlere bu hususu şöyle vurgulamaktadır.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا

“Kendilerine zulmetmekteler iken meleklerin canlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara şöyle derler: “Ne durumdaydınız? (Niçin hicret etmediniz?)” Onlar da, “Biz yeryüzünde zayıf ve güçsüz kimselerdik” derler. Melekler, “Allah’ın arzı geniş değil miydi, orada hicret etseydiniz ya!” derler...” (Nisa Suresi, 95)

Hicret edenlerin dünya ve ahiret nimetlerinden istifade edeceklerini yukarıda zikretmiş olduğumuz ayetlerde Yüce Rabbimiz bildirmektedir. Hicret eden Muhacirler ile Hicret edenleri karşılayan Ensar Allah’ın hoşnutluğunu kazanmış kimselerdir. Nitekim Yüce Rabbimiz bir ayette şöyle buyurmaktadır.

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

“İslâm’ı ilk önce kabul eden muhacirler ve ensar ile, iyilikle onlara uyanlar var ya, Allah onlardan razı olmuş; onlar da O’ndan razı olmuşlardır. Allah onlara içinden ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük başarıdır.” (Tevbe Suresi, 100)

Mekke’den Medine’ye hicret edenleri karşılayan onlara yardım elini uzatan ve onları kardeş olarak gören Ensar’ı ise Allah-u Teala şöyle övmektedir.

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنَهُ فَاُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“Onlardan (muhacirlerden) önce o yurda (Medine’ye) yerleşmiş ve imanı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar, hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim

nefsinin cimriliğinden, hırsından korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.” (Haşr Suresi 9)

Günümüzde de ister maddi ister manevi olsun yaşanan güçlüklerden dolayı yerlerinden ayrılan başka yerlere göç etmiş kardeşlerimiz olabilir. Bizlerde bu durumla karşılaşan kardeşlerimize insanlığımıza ve Müslümanlığımıza yakışır şekilde davranışlarda bulunmalıyız.

Hicret sadece bir yerden bir yere göç etmek anlamında anlaşılmamalıdır. Nitekim. Sevgili Peygamberimizde bir hadisinde şöyle buyurmaktadır. **“Muhacir, Allah’ın yasakladığı şeyleri terk eden kimsedir.”**(Ebû Dâvûd, Cihâd 2)

Bu sebeple yaşadığımız her nere olursa olsun, hayatımızı Yüce Rabbimizin istekleri doğrultusunda bir hayat olarak sürdürebilmemiz, hatalarımızdan, yanlışlıklarımızdan, isyanlarımızdan ve günahlarımızdan iyiliklere, doğruluklara, itaate ve sevaba doğru yol alabilmemiz elbette hem dünyamızın hem de ahiret hayatımızın hayırlara ulaşmasına sebep olacaktır.

Hicret karşılaşılan güçlüklerden dolayı bir kaçış, zulümden bir kurtuluş değildir. Hicret yeniden yapılanmanın, daha faydalı, daha mutlu ve daha huzurlu bir gelecek için bir süreliğine mekân değiştirmenin adıdır. Günümüz açısından hicret daha büyük önem arz etmektedir. Bulunduğumuz yerden mekani bir uzaklaşmak yerine, yaşadığımız yerde maddi-manevi hayatımızı zenginleştirerek kendimize ve etrafımıza faydalı olmak bugün bizlerin en büyük vazifelerinden biridir. Çünkü Yüce Rabbimiz bizlerden iman-amelin yanında, iyilikleri emretmemizi kötülüklerden sakındırmamızı istemektedir.

Hicretin bir başka boyutu ise manevi hayattır. Günahlardan sevaplara, yalandan doğruya, sevgisizlikten sevgiye, merhametsizlikten merhamete, haramdan helale doğru bir yolculuktur hicretin bir başka anlamı.

Vaazımızı Peygamber Efendimizin Mekke’den Medine’ye hicret ettiklerinde Medine halkının karşılama esnasında heyecanlarını dile getirdikleri o güzel mısraların Türkçe karşılıklarını aktararak bitiriyoruz. Aynı heyecanı, aynı duyguyu, aynı muhabbeti taşıdığımızı dile getiriyoruz.

Ay doğdu üzerimize
Veda tepesinden
Şükür gerekti bizlere
Allah'a davetinden

Sen güneşsin sen aysın
Sen nur üstüne nursun
Sen süreyya ışığsın
Ey sevgili Ey Rasul

Ey bizden seçilen elçi
Yüce bir davetle geldin
Sen bu şehre şeref verdin
Ey sevgili hoş geldin

Ey Rasul sana söz verdik
Doğruluktan ayrılmayız
Sen ey esenlik yıldızı
Senin sevginle doluyuz